

ИНСТИТУТ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО И ЧОВЕКА
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

София, п.к. 1114, ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6, ет. 5/6 тел. 02/979 30 30

На 6 октомври 2011 г. Европейската комисията предложи правила, които ще определят начина на работа на ЕСФ през периода 2014—2020 г. Предложението е част от един цялостен пакет от законодателни мерки за бъдещата кохезионна политика на Съюза. Сред основните акценти на предложените промени са борбата с младежката безработица, подпомагането на активния и здравословен живот на възрастните хора и осигуряването на възможности за групи в неравностойно положение и маргинализираните общности, като например, ромите. Т.е. извън подкрепата за специално отбелязаните социални иновации и засилване участието на социалните партньори и гражданското общество, които ще бъде допълнително насърчени при усвояването на ЕСФ, основният, силният фокус е поставен от Комисията върху мерките за справяне с последиците от демографската криза и подобряване условията на живот на хората в неравностойно положение. И двата проблема са предмет на наскоро актуализирани (къде добре, къде – не толкова добре) стратегии от правителството.

Запознавайки се с направените предложения за нови приоритети във вид на тематични цели и иновационни приоритети прави впечатление: 1. висок % повторемост на формулировките от предходния период; 2. отсъствие на новите акценти, изведени от Европейската комисията и 3. недостатъчна практическа обвързаност с отчетените проблеми при работата с оперативните програми до сега и с изводите и препоръките от актуализираните стратегии (Актуализирана национална стратегия за демографско развитие на населението на Р България и тази за интегриране на ромите).

Погледнато формално като че ли тематичните цели (1. Насърчаване на заетостта и подкрепа на мобилността на работната сила 2. Инвестиране в образование, придобиване на

умения и обучение през целия 3. Насърчаване на социалното включване и борба с бедността), са формулирани добре и отговарят на препоръките, но при неформален подход се вижда, че това не така. На практика реализацията обезсмисля добрите формулировки. Има проблеми при усвояване на средствата и има още по-сериозни проблеми при изпълнение на проектите към днешна дата. Например, условията за отпускане на средства за подпомагане на младежката безработица са неизпълними, (ако целта на кандидатстващите не е друга), има проблеми с реалните срокове за оценяване на постъпилите проектни предложения. Например, има разписани срок за работа на комисиите за оценяване, но често пъти липсва такъв за нейното формиране. По някои схеми липсва достатъчно прозрачност при оценяването – (например, Списъкът на одобрените проектни предложения по Процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-2.3.02 „Безопасен труд“ не съдържа никаква оценка, нито основания за класирането). От друга страна процедурите по изпълнението на проектите са силно затруднени: има нелогични и икономически губещи изисквания, не са ясно различени функциите на отделните звена в Управляващия орган на Програмата и конкретните правомощия и отговорности на всяко длъжностно лице. Необходимо е облекчаване на директните контакти между бенефициентите и управляващите органи, като например по съгласуване на т.нар. „малки промени“ в договорите за безвъзмездна помощ. Изчистване на изключително формализирания начин на отчитане на проектите: стотици ксерокопия и дублиране на едни и същи документи за финансовите и тематични отчети. Това отнема време, средства и усилия на екипа по управление на проекта, повече от изпълнението на същинските дейности.

Посочените проблеми и предложения за тяхното преодоляване не могат да бъдат изведени в рамките на времето за настоящото изложение, но отбелязването им дава основание да твърдя, че изработването на сериозен, полезен стратегически документ, който отговаря на изискванията за подкрепа чрез национален консенсус (Тук трябва да се отбележи, че понятието национален консенсус е много експлоатирано, но не реализирано поради липсата на средства за това), предполага извеждане на приоритетите и тематичните формулировки от няколко основни източника: 1. национално разработените стратегически

документи, 2. самите ползватели на средствата, пред вид практическите им затруднения и 3. с помощта на учените. Защото като техен представител твърдя, че решаването на даден проблем предполага справяне с източника му, а не с неговите последствия, какъвто е бил характера на функционирането на разпределянето на средствата от ЕСФ у нас до сега.

Например, въпрос на взаимно влияние е връзката между демографската криза и социалните, финансови и икономически проблеми на държавата. Докато целенасочено не се формулират финансово адекватни мерки за нейното преодоляване, предполагам че ще останем в състояние на негативна спирала на развитие.

От казаното до тук следва, че се изисква категорично различен подход към начина на работа по формулиране на приоритетите и финансовото им обезпечаване, което се надявам да се случи сега.

За това предлагам реализирането на 3 стъпки, които да подкрепят политиките във формулирането на приоритетите:

1. сформирание на екип от експерти, запознати с националните стратегически документи, за да ги интегрират в предложените текстове;
2. проучване на всички проблеми, свързани с невъзможността средства до сега да не достигат до предвижданите бенефициенти;
3. сформирание на екип от учени от сферата на социалните науки, които да подредят приоритетите, в тяхната взаимна последователност.

Доц. д-р Антоанета Христова